

Anekdotakincs

Baráth András „keleti példabeszédei”*

Tizenhárom lépés a sötétben, avagy a gondolat megáll a szavak átjárhatatlan Kapujában

I.

A csiga nagy ügyel-bajjal felmászott a tormalevél hegyére – és akkor súlyától a tormalevél lehajolt a földre.

A csiga célba ért.

II.

– Miért ordítasz?

– Tegnap tigrist láttam az erdőben!

– És azt hiszed, hogy mai ordításod pótolja tegnapi hallgatásodat?

III.

A vak koldus, aki mindig a szentély előtt ült, mosolygott.

– Jó kedved van – mondta Min-Tei-Vang, és alamizsnát dobott elé.

– Igen: ma sem fáj a fogam.

IV.

Két szerzetes vándorolt a hegyek között. Az egyik vak volt. Egyszer elvettette a lépést, és eltört a lába. Társa egy közeli tanyáról kordét kért, felültette rá a vakot és elindult vele a kolostor felé.

... Egyszer a vak szerzetes megszólalt:

– Miért vagy ilyen rossz hozzám? Agyon rázol! Miért nem keresed meg a simább utat?

Társa megállt és nem szólt semmit. Tudta, hogy a vaknak hiába próbálná elmondani: *ez a legjobb út* – meredek sziklaktól és sötét szakadékoktól közrefogva – *ez az egyetlen út*.

V.

– Mester, miért nem emlékezünk előző életünkre? – kérdezte a tanítvány.

– Fogd a korsót és öntsd tele vízzel a bögrédet. Most öntsd vissza a vizet a korsóba. Itt az én bögrém, töltsd meg a korsóból. Mondd, mit tud „ez” a bögre víz arról a „másikról”?

VI.

Mester nem hibázik – ezért meggyógyította tanítványát. Napkelte előtt kimentek a hegyoldalba elvégezni a szurja-namaszkarát.

– Szólítsd meg! – szolt a Mester tanítványához, és a kelő Napra mutatott. A tanítvány többször is kinyitotta a száját, de végül csak annyit mondott: – Nem tudom.

Ekkor a Mester a Nap felé fordult, karját széttárta és így szólt:

– Ó, hatalmas Isten! Mi lenne a Te gyönyörűséged, ha nem volna kinek világítani?

A tanítvány megértette és meggyógyult.

VII.

– Ebből a kicsi csemetéből bonsai-t fogok csinálni – mondta az egyik tanítvány.

* Baráth András a „töri tanszék baráti körének” alapító tagja. Őstehetség, költőtalentum, aki amikor József Attilát idéző, nagy szociális érzékenységről tanúbizonyságot tévő versei nem nyerték el a „mélyenszántó ideológia” és a „magasröptű politika” tetszését, azon kétékezi munkások soraiba vonult „illegálisba”, akiknek soráról a politikusok csak szavaltak (de nem az ő költeményeit), ám a kalapácsért soha nem kapkodtak. Az idő múltával sokakhoz hasonlóan ő is eljutott hosszú elmélkedések credőjeképpen annak a belátására, hogy a „világ folyását nem a nagy zsvajgók, hanem a galamblábon tipegő bölcsesség kormányozza”. Íme, keleti ihletésű példabeszédeiből néhány morzsa. Sz. L.

– Ne tedd! – szólt a másik – Az nagyon rossz karma lenne a számára.

– Miért gondolod így?

– Ebből a csemetéből egy szép szálfá lehet. Ül ide elé és meditálj! Meditálj arról, hogy mit érez az eldugott kenyér – amit elfelejtettek.

VIII.

– Ha nem tölthetem be küldetésem: az rossz karma. Ha beteljesítem, az jó?.....? De a tigris is így vélekedik...

– Nézd a patakot! – szólt a Mester.

– Helyesen folyik? – Nem.

– Helytelenül folyik? – Nem.

– A patak folyik – ennyi a karma: véghezvinni, ami mindenképp megteendő; nem tenni azt, ami mindenképp kerülendő.

IX.

– Ó, Mester! Mit akarok? Miért akarok? – kérdezte a tanítvány.

A Mester teletöltötte bögréjét vízzel és tanítványának adta:

– Menj! Járd körül a kolostort úgy, hogy egy csepp se csorduljon ki! Ha visszaérsz, mialott ez a tétova bogárka – amelyik itt a szobában csapong – megtalálja útját a szabadba; mindkét kérdésedre megkapod a választ.

... A visszatérő tanítvány meglebbentette az ajtó függönyét és a tétován csapongó bogár kirepült a szabadba. Letette bögréjét a Mester elé. A víz kevesebb volt, mint mikor elindult vele, és a felszínén egy virágszirom lebegett.

– Megbotlottam – mondta a tanítvány – és a bogár is elrepült...

X.

– Ó, Mester! Mi könnyű? És mi nehéz? – kérdezte a tanítvány.

A Mester botjával megütötte őt.

– Miért ütöttél meg? – kiáltotta fél a tanítvány.

– Mert könnyű, – szólt a Mester – könnyű fájdalom okozni másnak; könnyeket és haragot fakasztani mások tekintetében. Ha előnt belülről a sűrű, keserű füst: gonosz démon leszel. Meggyűlöl a világ, és te meggyűlölöd a világot. Nehéz lesz a szíved, és ezt kibírni nehéz, nagyon nehéz.

Ettől már csak egy dolog nehezebb: társat találni. Igaz társat találni, aki öntestével fogja fel a neked szánt mérges nyilat, aki ezer nap, ezer éjjel robotol, hogy kiszabadítson a rádómlott magányból, aki nem kérdezi: Miért? – csak annyit mond: Jól van – s akinek szeméből mindezt szavak nélkül kiolvad.

Ha őt megtaláltad; megkönnyül a lelked... Könnyű leszel, mint a virágok sóhajtása;... könnyű, mint Buddha mosolya...

XI.

– Nem lelem békémet, ó Mester! Hol keressem? – kérdezte a tanítvány.

– Ott, ahol két kő hibátlanul összeillik. – mondta a Mester.

... Sok-sok idő után a tanítvány visszatért. Kezében két gondosan összecsiszolt követ tartott, de az arca szomorú volt.

– Nem leltem meg békémet, ó Mester!

A Mester felvett egy követ, kettétörte, majd a két darabot újra egymáshoz illesztette.

A tanítvány sírva fakadt.

XII.

– Melyik vágy a legerősebb? Melyik béklyójából a legnehezebb a szabadulás? – kérdezte a tanítvány.

– Öntsd a vizet a korsóból a bögrébe, aztán öntsd vissza a korsóba, majd újból a bögrébe, a korsóba, bögrébe, a korsóba... Öntsd!

Három napig öntögette a tanítvány korsóból bögrébe, bögréből korsóba a vizet.

– Meddig csináljam ezt, ó Mester?

– Öntsd!

... Egyszer a tanítvány bögrét, korsót földhöz vágott és ordítva elrohant.

XIII.

– Ó, mester! Szunda Lalt kígyó marta meg – s ő meghalt. Sorsa lett a kígyó. Én megöltem a kígyót, s ezzel sorsa lettem. Kérlek, mondd meg, miért kell sorsnak lennünk?

A Mester behunyta szemét és elhajította botját. A tanítvány félrehajolt a repülő bot elől, így az röptében lekaszált a kert legszebb virágát, majd egy kőre esve kettétört.

A tanítvány elhagyta Mesterét és soha többé nem tért vissza.